

T.B.M.M.

CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih: **31 Mart 2026**

Sayı: **17997**

42858

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Adalet Bakanı **Sayın Akın GÜRLEK** tarafından yazılı olarak yanıtlanmak arz ederim.

Av. Dr. M. Sezgin TANRIKULU

Diyarbakır Milletvekili

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 90. maddesi uyarınca usulüne uygun yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin uluslararası sözleşmeler kanun hükmünde olup, normlar hiyerarşisi bakımından kanunlarla çatışmaları halinde öncelikle uygulanmaları gerekmektedir. Türkiye'nin taraf olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi kapsamında verilen kararlar ise Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından bağlayıcı niteliktedir.

Aynı şekilde Anayasa Mahkemesi bireysel başvuru kararları da Anayasa'nın 153. maddesi gereğince yasama, yürütme ve yargı organlarını bağlamakta olup kararların gecikmeksizin uygulanması zorunludur.

Buna karşın son yıllarda hem AYM hem de AIHM tarafından verilmiş bazı kararların uygulanmadığı veya fiilen etkisiz bırakıldığı yönünde ciddi tartışmalar yaşanmaktadır. Bu durum özellikle;

Selahattin Demirtaş hakkında verilen AIHM Büyük Daire kararları,

Osman Kavala hakkında verilen ihlal ve derhal tahliye kararları,

Can Atalay hakkında verilen AYM hak ihlali kararları,

Tayfun Kahraman hakkında AIHM süreçleri,

Figen Yüksekdağ ve diğer HDP eski eş başkanları ile milletvekilleri hakkında verilen uluslararası yargı kararları

bağlamında Türkiye'nin hukuk devleti ilkesi ve uluslararası yükümlülükleri açısından yoğun tartışmalara yol açmıştır.

Özellikle Demirtaş v. Turkey (No. 2) ve Kavala v. Turkey kararlarında AIHM, tutuklamaların siyasi amaç taşıdığı ve derhal serbest bırakılmaları gerektiği yönünde

hüküm kurmuştur. Buna rağmen kararların uygulanmaması nedeniyle Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi Türkiye hakkında ihlal prosedürü başlatmıştır.

Benzer şekilde, milletvekili seçilen Can Atalay hakkında Anayasa Mahkemesi tarafından verilen hak ihlali kararlarının yerel yargı organlarıncaya uygulanmaması Türkiye’de anayasal düzenin işleyişi bakımından ciddi bir anayasal kriz tartışmasına yol açmıştır.

Hukuk devleti ilkesinin temel unsurlarından biri, yüksek yargı kararlarının bağlayıcılığı ve uygulanmasıdır. Bu çerçevede Adalet Bakanlığı’nın hem ulusal hem de uluslararası yargı kararlarının uygulanmasına ilişkin politikası ve somut uygulamaları kamuoyu açısından önem taşımaktadır.

Bu bağlamda;

1. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından Türkiye hakkında verilen ve kesinleşmiş kararların uygulanması konusunda Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığının koordinasyon görevi kapsamında yürüttüğü mekanizma nedir?
2. Selahattin Demirtaş hakkında verilen Demirtaş v. Turkey (No. 2) Büyük Daire kararının gereği olan “derhal tahliye” hükmü bugüne kadar neden uygulanmamıştır?
3. Osman Kavala hakkında verilen Kavala v. Turkey kararının uygulanmaması nedeniyle başlatılan ihlal prosedürü kapsamında Türkiye’nin karşı karşıya kalabileceği yaptırımlar nelerdir?
4. Can Atalay hakkında verilen hak ihlali kararlarının uygulanmaması konusunda Anayasa Mahkemesi ile yerel mahkemeler arasında ortaya çıkan anayasal uyuşmazlığa ilişkin Adalet Bakanlığı’nın hukuki değerlendirmesi nedir?
5. Tayfun Kahraman ve diğer Gezi Parkı Davası sanıkları hakkında uluslararası yargı mercilerinde devam eden başvurular konusunda Bakanlığınızın savunma stratejisi nedir?
6. Figen Yüksekdağ ve diğer eski milletvekilleri hakkında devam eden yargılamaların AIHM içtihadı ile uyumlu hale getirilmesi için herhangi bir çalışma yapılmakta mıdır?
7. AIHM kararlarının uygulanmaması nedeniyle Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından Türkiye hakkında yürütülen denetim süreci hangi aşamada?
8. Türkiye’de son 10 yılda AIHM tarafından verilen ihlal kararlarının kaçında tahliye veya yeniden yargılama kararı uygulanmıştır?
9. Anayasa Mahkemesi kararlarının alt derece mahkemeleri tarafından uygulanmaması durumunda Adalet Bakanlığı’nın herhangi bir idari veya disiplin mekanizması bulunmakta mıdır?
10. Yargı organlarının AYM ve AIHM kararlarını uygulamaması durumunda Türkiye’nin uluslararası sorumluluğu ve doğabilecek tazminat yükümlülüğü hakkında Bakanlığınızın bir risk analizi bulunmakta mıdır?
11. Türkiye’nin taraf olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Birleşmiş Milletler Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi kapsamında verilen kararların

uygulanması için yeni bir yasal veya kurumsal reform hazırlığı yapılmakta
mıdır?